

“GA NIET TERUG”

Een preek van Bisschop Peter M. Buss

“De Heer heeft tot u, overblijfsel van Juda, gesproken: Gaat niet naar Egypte! Weet wel, dat ik u heden ernstig gewaarschuwd heb” (Jeremia 42:19).

Op het dieptepunt van hun geschiedenis richtten de Joden zich op dezelfde hoop, die hun bezielde had toen zij juist begonnen waren, geschiedenis te maken. En door zo te doen, beeldden zij dat soort fout uit, die ook wij kunnen begaan, wanneer wij wanhopig zijn. “Laat ons naar Egypte terug keren” zeiden de Joden. Daar zullen we veilig zijn. Het is een groot, sterk land met heel veel voedsel.

Steeds wanneer zij bevreesd of hongerig waren in de woestijn, wilden zij terugkeren. Toen spionnen verslag deden van de sterke krijgers in Kanaän, wilden zij teruggaan. Zij vergaten de verschrikkingen van Egypte, maar niet de veiligheid en voedsel aldaar. Zij vergaten de zegeningen van vrijheid, zij waren bereid de slavernij te accepteren.

Nu, aan het eind van hun geschiedenis, waren zij opnieuw bevreesd. De tien noordelijke stammen waren vertrokken, verspreid over Assyrië. Het beste van Juda was gevangen in Babylon. De ouden, zwakken en de zieken en een handvol sterke jonge mensen waren overgebleven. Zij waren bang voor het zwaard en de honger. Zou Babylon hen komen straffen wanneer zij in opstand kwamen? Konden zij leven in een land, ontdaan van haar arbeiders en daardoor weinig voedsel opleverend? Laat ons naar Egypte gaan, zeiden ze, we zullen daar veilig zijn en we zullen geen honger lijden.

Jeremiah raadde hen aan, niet te gaan. Hij zei : “Als ge gaat, zal het zwaard waarvoor ge bevreesd zijt u daar in het land Egypte achterhalen en de honger, waarvoor gij bang zijt, zal u daar in Egypte achtervolgen en daar zult gij sterven” (Jer.42:16). Het volk had beloofd, het woord van de Heer te aanvaarden, maar zij wilden niet luisteren. Zij zeiden dat Jeremiah leugen sprak en namen hem mee als een soort mascotte. En volgens de legende hebben zij hem uiteindelijk gestenigd, toen zijn profetieën begonnen uit te komen.

Wij kunnen ons hun zwakke geloof voorstellen. Egypte leek altijd zo sterk. Juda was de kleine natie temidden van grotere en haar enige kracht was in de Heer. Haar leger was klein, niet in staat de grenzen te verdedigen. Zonder de Heer kon bijna ieder volk haar verslaan. Vanuit haar sterke positie in het zuiden zag Egypte er veilig uit, beschermd door een machtig leger. Wanneer Syrië , Assyrië, Chaldea of Perzië dreigden, dacht Juda met weemoed terug naar de geborgenheid van de Nijl, en in Jeremiah’s tijd verlangde het naar deze twijfelachtige toevlucht.

Wat beeldt Egypte in ons uit, en waarom zouden wij er misschien niet naar willen terugkeren? Het was het land van wetenschap in die dagen, en het beeldt de natuurlijke kennis binnen onze geest uit. Vier soorten kennis vormen “Egypte”. Zoals eenvoudige ervaringen - de dingen die wij meemaken. Er is kennis over sociaal leven - de kennis van de wereld, cultuur, politiek enz. Ethische feiten, de gewoonten en sociale praktijken, het gevoel van goed en kwaad, dat de maatschappij leert, maakt deel uit van “Egypte”. Tenslotte is er de kennis van feiten in het Woord. Het weten van dingen aangaande de leer van de kerk is deel van natuurlijke kennis.

Zijn dit geen waardevolle dingen? Moeten we niet leren uit het Woord? Moeten we niet de zeden en gewoonten van onze wereld in ons opnemen, leren over de kerk en ons land, groeien door middel van ervaring? Natuurlijk moeten wij dit. Er is een tijd van in Egypte zijn. Daarom ging Abraham daarheen en evenzo Jozef en de kinderen van Israël. Jezus zelf ging naar Egypte, want Hij leerde, zoals wij leren, door kennis. Zijn gaan naar Egypte beeldt die aardse vorm van kennis uit.

Er is ook een tijd van Egypte verlaten. Wanneer wij onze hoop op geluk vastpinnen op het feit, dat we ervaren mensen zijn, die goed in ons werk zijn en weten hoe we in de wereld vooruit moeten komen, zullen we door valse waarden gevangengenomen worden. Evenals Israël tot slaaf van Egypte gemaakt werd. Kennis is nuttig, maar het leidt niet naar het beloofde land. We moeten uitstijgen boven kennis, naar redelijk geloof en rondzwerven in de woestijn van geestelijk streven. Wij moeten naastenliefde van de Heer ontvangen - een levend geloof. Wij moeten zien hoe de waarheid werkt, creatief in ons leven, opdat wij het hemelse Kanaän kunnen binnengaan.

Ieder menselijk wezen heeft van de Heer het vermogen ontvangen om de waarheid te zien en te zien hoe deze werkt in zijn of haar leven - hoe hij of zij deze kan gebruiken om diegenen gelukkig te maken, die wij liefhebben. Werkelijk verstand is veel meer dan kennis. De Geschriften beschrijven het als volgt. Wanneer men het Woord leest en nauwkeurig het een met het ander vergelijkt, ziet men wat moet worden geloofd en wat moet worden gedaan. (HV6222:5) "Leest het Woord en geloof in de Heer en gij zult de waarheden zien die uw geloof en leven dienen te vormen...Een ieder wiens ziel het verlangt, is in staat de waarheden van het Woord in het licht te zien (O.Onth.224).

Alle natuurlijke kennis ligt ten grondslag aan dit levende, bezielende geloof. De wijze waarop wij onze werktaak uitvoeren, de wijze waarop wij als burgers in ons land functioneren, onze persoonlijke vriendschappen en menselijke relaties - al deze leven vanuit een geestelijk geloof, wanneer we dit verwerven.

Deze kostbare gave, van verstandelijk en daarna geestelijk inzicht, is wat ons op weg naar de hemel brengt en in het koninkrijk van de Heer. Want het koninkrijk van de Heer is nut. Het is het plezier om anderen te dienen of voor hen te zorgen en te voorzien in hun geestelijke en natuurlijke behoeften. Het is het vermogen om bewust te zijn van het leven van wie ons omringen en iets te doen om te helpen, of mee te leven, of ze te verzorgen. De scheppende kracht van de menselijke geest is zijn vermogen, het leven binnenin de waarheid te voelen, het aan te nemen en te gebruiken, zoals geen ander het gedaan heeft. Om van de God der Liefde, iets van Zijn liefde te ontvangen en door te geven. Het is in deze wonderlijke macht om waarheid in nut om te zetten, dat mannen en vrouwen een beeld van God zijn.

Maar er is een gevaar. Het levend geloof is gebaseerd op één ding- vertrouwen in de Heer, een voelen van Zijn kracht. Er zijn tijden dat onze diepste liefdes aangevallen worden, en het lijkt dat ons geloof niet sterk genoeg is. Dan worden we in verleiding gebracht om terug te gaan naar de kennis van het verleden - naar Egypte.

Juda, dat kleine volk, kon zichzelf niet verdedigen. Alleen de wonderen van de Heer konden het beschermen. Steeds weer, als zij onder druk stonden, verloren zij het geloof in Zijn kracht. In Jeremiah's tijd besloten ze om niet op Hem te vertrouwen, maar weer te vertrouwen in de macht van Egypte. Dat leek zo groot, zo sterk, zo veilig.

Wanneer onze liefdes bedreigd worden, voelen we ons soms erg zwak. We kijken naar ons begrip van het Woord en het lijkt niet erg sterk te zijn. Alles wat we nog hebben, is

vertrouwen in de Heer en een beetje menselijke wijsheid om te vechten voor de dingen die we het meest liefhebben.

“Jawel, alles goed, maar er is een menigte sterke argumenten in wereldse kennis, die ons kunnen helpen. Laten we ons daarop richten voor onze kracht.”

Om te illustreren volgt hier een uitwendig voorbeeld. Een meisje voelt zich aangetrokken tot een jongen en zij blijken een lage norm van onderling gedrag te accepteren. De ouders van het meisje hebben haar lief en zij maken zich zorgen. Hoe kunnen zij hun diepere waarden aan hun dochter mededelen en haar helpen om sommige valstrikken te voorkomen, die zij op haar weg zien?

Er is een echt gevaar dat zij zullen denken dat de waarheden van het Woord niet sterk genoeg zijn om het probleem op te lossen. Zij moeten krachtige wereldse argumenten hanteren om te zegevieren. Ze spreken over medische redenen voor goed gedrag. Ze bespreken sociale problemen en statistische cijfers voor ongelukkige huwelijken. Ze spreken over wat hen kan gebeuren wanneer hun dochter bepaalde dingen doet, gebaseerd op hun ervaring van wat doorgaans gebeurt. Om de jonge vrouw, die zij liefhebben, te redden van het zwaard der valse waarden, zeggen zij: “Vertrouw in ons. Luister naar de statistieken. Geloof ons, wij weten uit jarenlange levenservaring, dat wat je doet gevaarlijk is, en geen geluk zal brengen”.

Dit wil niet zeggen, dat zulke argumenten fout zijn. De vraag is: Waarin stellen zij hun vertrouwen? Als hun vertrouwen ligt in de schijnbare kracht van persoonlijke ervaring of het kennen van het kwade, zal het zwaard zo-wie-zo vallen. De ervaring van de één is niet die van een ander. Ervaring leert geen geestelijke waarden, het bevestigt ze alleen maar. Menselijke ervaring is niet absoluut, enkele gevallen uitgezonderd. Statistieken zijn niet zeker: er is altijd de gedachte als “dit is niet van toepassing voor mij”.

Toch kunnen de ouders, wanneer hun dochter gevaar loopt, zekere waarden te verliezen, het gevoel hebben, dat de verstandelijke waarheden van het Woord zwakke argumenten zijn. Aan een dochter met sterke eigen wil, zou het naar hun gevoel minder effectief kunnen zijn, te leren dat de Heer ieder persoon op aarde geschapen heeft om in huwelijksliefde te leven en dat er een orde door de Heer ingesteld is, omdat dit de enige weg is, die te bereiken, en er zijn valstrikken waartegen de Heer ons waarschuwt. Zij zouden bang kunnen zijn om alleen deze ideeën te brengen, met behoud van hun dochter's vrijheid, en te bidden dat haar eigen nieuwe wil in vrijheid gevolgd zal geven aan het leiderschap van de Heer. Zij willen zekerheid voor alles! Zij willen haar raken met de feiten. Zij gaan terug naar Egypte!

Het is dit soort verleiding waar we mee te maken hebben, wanneer onze diepe liefdes bedreigd worden. Wanneer we geleerd hebben van ons werk te houden en te zorgen voor onze familie of voor hen die we verzorgen, en dan wanneer onze liefdes bedreigd worden, lijkt ons levend geloof zwak te zijn. Wij voelen ons dwaas. Wij schijnen zo weinig te weten van wat echt goed en kwaad is. Wij worden verleid om louter op ons geheugen terug te vallen of op de psychologie die de ervaring ons geleerd heeft, of op een of ander gedragspatroon, in plaats van te vertrouwen in het geloof dat ons zo ver gebracht heeft. “Laat ons naar Egypte terugkeren. Wij zullen daar kracht vinden. Wij zullen veilig zijn voor aanvallen”.

Nooit is dit meer het geval dan wanneer we ons hulpeloos voelen. Wanneer iemand een geliefde verliest, proberen we vertroosting te brengen en voelen we ons onbeholpen. Wij weten niet wat te zeggen. Wanneer we een periode van zorg of droefheid doormaken, schijnen

we niet te weten hoe we ons er weer uit zullen werken. Wanneer iemand om hulp vraagt in persoonlijke ellende, weten we niet hoe we deze moeten geven.

Op tijden als deze neigen we terug te vallen op iets-uit-ervaring uit onze kennis. Er is niets verkeerd met het gebruiken van ervaring en kennis, zo lang we er maar niet op bouwen! Wij moeten vertrouwen op levend geloof.

In Jesaja 31:1,3 staat “ ”Wee hun, die naar Egypte trekken om hulp, die steunen op paarden en vertrouwen op wagens, omdat zij talrijk zijn, en op ruiters, omdat zij machtig in aantal zijn, mar de blik niet richten op de Heilige Israëls en naar de Heer niet vragen! De Egyptenaren daarentegen zijn mensen en geen God, en hun paarden zijn vlees en geen geest”. Er is een levende geest in ons geloof. Daar is de uiteindelijke macht in gelegen. Het geheim ligt in het feit dat de weg van de Heer absolute waarheid is. Onze opvattingen van menselijk gedrag, die op ervaring gebaseerd zijn, zijn niet onfeilbaar. Men kan een goede reden hebben om ze te verwerpen. Maar de waarheden die het geloof vormen, zijn absoluut. Hun effect zal altijd gemerkt worden. Er zal nooit een tijd zijn, dat zij niet van toepassing zijn.

Dit is de geheime kracht die de Heer deze sterke waarschuwing deed geven: “Ga niet terug naar Egypte. Vertrouw niet op menselijke ervaring en kennis, wanneer je liefdes bedreigd worden. Gebruik kennis en ervaring zeker wel, maar vertrouw voor de bevrijding op de waarheid die boven louter kennis staat, en waarin de Heer Zelf is.

Het wonder van menselijk leven, de schoonheid van het leven, de heerlijkheid van menselijke liefde en geluk ligt in het feit dat de Heer ons kracht heeft gegeven om Zonen van God te worden - geboren naar Zijn beeld. Hij heeft ons geschonken de redelijkheid - het vermogen om het ware te zien, te zien als een levende kracht die we kunnen gebruiken ten dienste van diegenen die we liefhebben. Hij heeft ons de vrijheid gegeven om het op deze wijze te benutten. Eerst lezen we de feiten, maar Hi tilt ons boven de kennis naar scheppend, levend, dienend geloof, en geeft ons de macht om actief deel te nemen aan het geluk van hen die om ons zijn.

Wanneer we sterk zijn, vinden we deze gave heerlijk. Wanneer we ons aangevallen voelen, worden we verleid, zoals toendertijd Juda, om toevlucht te nemen tot wereldse kennis, om het prachtige land van menselijke naastenliefde en diepgaand begrip te verlaten voor de twijfelachtige schuilplaats van voorbije ervaring. Wij moeten de kracht vinden om de Heer te vertrouwen in zulke tijden van beproeving en niet teruggaan. Wij moeten weten dat wij niet kunnen terugkeren, dat de problemen, die een leven van naastenliefde brengt, alleen door een levend geloof opgelost kunnen worden, dat de steun van de menselijke geest ligt in het feit dat de Heer Zelf aanwezig is, inwendig binnen ons geloof, hoe zwak het ook moge lijken. Wij moeten standvastig zijn in het land waarheen Hij ons gebracht heeft.

“Zo zegt de Heer: De wijze roeme niet op zijn wijsheid, en de sterke roeme niet op zijn kracht, de rijke roeme niet op zijn rijkdom, maar wie roemen wil, roeme hierin dat hij verstand heeft en Mij kent, dat Ik de Heer ben, die goedertierenheid, recht en gerechtigheid op aarde doe. Want in zodanigen heb Ik behagen, luidt het Woord des Heren” (Jer.9:23,24).

Amen.

Lezingen:

Exodus 14:9-12 , 16: 2,3 / Num. 14: 1 - 4 / Jer. 42: 7-19 / HV 1487.